

Komentář z pohledu psychoanalýzy

„Sklíčená nálada a depresivní afekt jsou společným jmenovatelem všech typů deprese, zatímco ostatní symptomy mohou být vyjádřeny různým způsobem. K ostatním symptomům patří psychomotorický útlum, nedostatek energie, pokles výkonnosti já, zhoršení koncentrace, nedostatek zájmu o vnější svět, neschopnost cítit libost, snížení pocitu vlastní hodnoty, sebevýčitky, pocity prázdna nebo pocit necitelnosti, pocity viny vedoucí až k bludům o závažném provinění, mikrománie až blud zchudnutí, bezmocné tendence přimknutí se k určité osobě, sebedestruktivita a sebevražedné tendence“ (Mentzos, 2012, s. 119).

Deprese vzniká, pokud emoční prožívání přestane plnit svou adaptačně-regulační funkci. Typická je ztráta schopnosti prožívat radost. Na minulost, současnost i přítomnost je nahlíženo s negativismem. Dochází k celkovému zpomalení a útlumu psychických procesů, což se může projevat jako nesoustředěnost, zapomnětlivost, neschopnost se rozhodnout a plánovat. Výrazně je oslabena motivace a vůle. Charakteristická je inhibovanost, strnulá mimika, zpomalená

řeč a ochablé držení těla. Chybí energie, což souvisí s vyšší náchylností k únavě a vyčerpání. Ovlivněna je i chuť k jídlu, která buď mizí nebo je naopak zesílena. Totožné je to se spánkem, bývá přítomna nespavost nebo naopak spavost nadměrná. Snížen je také sexuální apetit. Deprese se projevuje také na tělesné rovině, například jako tíže na hrudi, bolesti hlavy, zad, břicha a závratě. Typická jsou tzv. ranní pesima, kdy je pro člověka s depresí velmi náročné vstát z postele a začít fungovat (Vágnerová, 2008).

Freud (2002) prvně poukázal na rozdíl mezi smutkem a depresí, kterou původně nazýval melancholií. Smutek je přirozenou a zdravou reakcí na ztrátu. Ztratit můžeme blízkou osobu, vztah, zaměstnání, status, ideály, podobu života, na kterou jsme byli zvyklí, vizi nebo představu o budoucnosti. Smutek zpracováváme prostřednictvím procesu truchlení, které je vysoce individuální. Při smutku není ovlivněno sebevědomí, sebehodnota a sebeúcta, kdežto u deprese je toto výrazně narušeno.

Dále Freud (1999) vysvětloval depresivní projevy prostřednictvím pudu smrti neboli Thanatu. Thanatos je agresivní a destruktivní, jak vůči sobě, tak vůči ostatním. Jeho protívahou je pud života neboli Erós, který stojí za vším, co podporuje život. Pud smrti směřuje k nirváně, tedy k naprosté absenci utrpení, které lze dosáhnout prostřednictvím destrukce. Nemusí se nutně jednat o destrukci ve smyslu smrti. Zničení současného stavu může přinést transformaci, nikoli konec. Deprese spočívá v zesílení Thanatu a jeho obrácení vůči sobě,